

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ז חשוון תשפ"ג | דף היומי בבלי: גדרים כז | דף הכולל: כתובות קיב.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ס"ז עד תחילת סימן ס"ח.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ב' ואיתא במדרש' עד פרק ב' 'וזה לשון'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התשובה פרק י סוף פרק י

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הטלפון במשרד הישיבה צלצל ללא הרף, הבחור השתחל מהחלון והרים את השפופרת... | מעשה מופלא שהתרחש בישיבת 'חברון' | 2531

יושפע שפע רב

"השיחה הסתיימה, זקני הרבי זצ"ל המשיך בדרכו וכך גם אני.
חשבתי אז לעצמי: איזה אדם רגיש הוא הסבא שלי... הוא רצה
שאחזק יהודי מסויים, אבל עטף זאת בכזה מן הסבר, שגם הוא עצמו
צריך שיאמרו לו מילה טובה. אבל לימים הרהרתי והתבוננתי בדבר..."

הרה"ג ר' חיים שיינברגר, מנהל מוקד 'דרשו' ורכז תכנית הדף היומי בהלכה, מספר על שיחה
קצרצרה שניהל עם זקנו הגר"ל מינצברג זצ"ל שהשפיעה עליו למשך שנים רבות

יהודי מכובד שמתמודד עם מצב לא פשוט וצריך עזרה בתחומים
שונים.

"כשאתה פוגש אותו", כך אמר לי הסבא, "תראה להחמיא לו
הרבה. לומר לו מילה טובה!".

"אחרי רגע של מחשבה הוא הוסיף ואמר לי: דע לך שמיילה
טובה זה דבר שיכול לעזור לכל אחד. גם אני עצמי חשוב לי לקבל
מדי פעם מחמאות, זה מחזק ונותן כח לאדם, כל אדם!

"השיחה הסתיימה לה, הרבי המשיך בדרכו וגם אני המשכתי
בדרכי. באותו הרגע חשבתי לעצמי, איזה אדם רגיש הוא הסבא
שלי... הוא רצה שאני אחזק יהודי מסוים, אבל לא רצה לתת לי את
הרושם שאותו אחד הוא מסכן וזקוק לעזרה ולכן הוא עטף את זה
בכזה מן הסבר שגם הוא עצמו צריך שיאמרו לו מילה טובה..."

"אבל לימים הרהרתי והתבוננתי בדבר, והגעתי למסקנה שזאת
לא היתה סתם אמירה שנועדה לטשטש את העזרה לה זקוק
אותו יהודי, אלא באמת מדובר בהדרכה חשובה ונכונה לחיים. כל

בשיחה שקיימנו עם הרה"ג ר' חיים שיינברגר, שמענו מפיו
על שיחה קצרצרה שהשפיעה עליו רבות בהמשך החיים, וכך הוא
מספר לנו.

"משמים זיכו אותי להינשא לנכדתו של הגאון הצדיק רבי
לייבל מינצברג זצ"ל, בעל ה'בן מלך' ומנהיג קהילת 'קהל עדת
ירושלים' המוכרת יותר בכינויה ה'מתמידים'..."

"כשנכנסתי למשפחה, ידעתי שאני חייב לנצל את הקשר
המשפחתי עם המנהיג הנערץ, ואכן זכיתי להיות קרוב אליו
וללמוד רבות מפיו.

"אבל מה שמעניין זה שיותר מהכל השפיעה עלי דווקא
שיחה קצרצרה שהוא ניהל עמי ממש באקראי. היה זה כשצעדתי
ברחובה של עיר, ופתאום אני רואה אותו מולי.

"ניגשתי אליו ואמרתי לו: שלום עליכם זיידע, מה שלומכם?
"הוא שמח לקראתי, וניצל את ההזדמנות כדי לברר אצלי
אודות נושא שדיברנו עליו בעבר, לגבי מישהו שצריך קצת עזרה,

גם אם הוא עומד בראש מוסדות גדולים עם סדרה של בתי כנסת וישיבות וכוללים ותלמודי תורה וכו', זה לא אומר שהוא לא צריך לשמוע מילה טובה, לקבל מחמאה. "על אחת כמה וכמה אנשים פשוטים ורגילים, בוודאי שהם זקוקים לכך, וכל אחד מאתנו יש לו את היכולת להעניק זאת בשפע לכל סביבתו. "לא חבל שאנחנו מבזבזים את השנים שלנו בלי להחמיא מספיק? זה לא עולה כסף, זה לא גובה מאתנו שום מחיר, זה לא כרוך בשום מאמץ. אז למה אנחנו מחכים?".

אחד צריך מילה טובה, גם האיש הכי מוצלח והכי מכובד בקהילה, כשנותנים לו מחמאה זה עושה לו טוב, וזה חשוב לו! "ואכן, בהמשך שמעתי מבנו חביבו, מורי חמי, הרה"ג רבי אלימלך מינצברג שליט"א, שאביו הגר"ל זצ"ל אמר לו את הרעיון הזה, והוסיף שהוא שמע את זה מהרבי ה'בית ישראל' מגור שאמר לו זאת, והדגיש באוזניו שמחמאה ומילה טובה זה דבר חשוב ונחוץ לכל אדם באשר הוא. "כי זה אכן המצב. כל אדם בריא בנפשו זקוק למחמאות! גם אם הוא מנהיג קהילה ויש לו מאות משפחות שצועדות לאורו.

תזכורת לנבחי דרשו

מבחי דרשו יתקיימו ביום חמישי ל' בחשוון, קנין תורה ביום שישי א' בכסלו

מבחן דף היומי קנין תורה מס' 35:

הדף היומי: מסכת כתובות קז. - מסכת נדרים כה:

קנין משניות: מסכת עדויות פרק ה' משנה ו' - פרק ח' משנה ו'

מבחן קנין חכמה מס' 35:

ספר חובת הלבבות: שער התשובה פרק ד' עד שער התשובה סוף פרק ט'

מבחי דף היומי בהלכה מס' 9:

משנה ברורה: סימן נ"ח עד סימן ס"ז

מוסר: שמירת הלשון חלק א' שער התבונה פרק י"ג "זוה לשון"

עד שער התורה פרק ב' "ואיתא במדרש"

מבחי דף הכולל מס' 27:

הדף היומי: מסכת כתובות פז. - קיב:

מבחי חבורת ש"ס מס' 5:

מסכת בבא קמא מה: - נח.

מבחי דף היומי ירשלמי מס' 1:

מסכת ברכות דף א - יא:

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

בעת שהמתינו לרבינו, רקדו בינתיים את השיר "וטהר לבנו לעבדך באמת". כשרבינו נכנס, הוא התרגש מאוד, מסר את הטלית למלווהו והצטרף לרוקדים בשמחה גדולה ובמחיאות כף. בדרך חזרה שאלוהו - על מה היתה השמחה הגדולה?

השיב רבינו, שהנה על הפסוק "ויהי כאשר התעו אותי אלוקים מבית אבי", כתב רש"י: "אונקלוס תרגם מה שתרגם", ולכאורה צריך ביאור מה כוונתו בכך? והנה עכשיו הוא הבין את הפשט: אונקלוס כותב שם: כאשר טעו אומות העולם אחרי האלילים, אותי קירב ד' לעבודתו וכו'. זו אפוא כוונת רש"י, שאונקלוס תרגם כך - כי הרגיש כך בעצמו, שהוא עצמו זכה להתגייר. וכך גם ב'נתיבות עולם', הוסיף רבינו, אלו שהיו מחוץ לעולם התורה וזכו להתקרב לאור התורה, הם אלו שהכי מרגישים את ה"וטהר ליבנו לעבדך באמת". וזו השמחה המיוחדת.

(דברי שיח)

סיפור מופלא ולא ידוע על מרן הגר"ק זצ"ל, הגיע למערכת גיליון 'דברי שיח'.

פעם (תמוז תשמ"ה) הוזמן רבינו לשמש כסנדק בברית לבנו של אחד מבוגרי ישיבת "נתיבות עולם" שהתקיימה בישיבה (על אותו זוג אמרו הרופאים כי אין סיכוי שיהיו להם ילדים...).

כשחיכו עד שרבינו יגיע, רקדו שם בינתיים את השיר "וטהר לבנו לעבדך באמת", כשהגר"ח נכנס וראה את הקולות ואת המחולות, התרגש, נתן את הטלית לזה שהסיע אותו - שיחזיק בינתיים, ונכנס אל תוך המעגל ורקד ומחא כפיים בשמחה גדולה. אח"כ בחזור שאלו את רבינו - על מה היתה השמחה המיוחדת?

לידיעת נבחני הדף היומי במסכת נדרים

לתשומת לבכם:

מסלול א - נבחנים על הר"ן במקום רש"י. מסלול ב - נבחנים על הר"ן ועל התוס' שנמצא בשולי הדף

כמו"כ במסכת הבאה, מסכת נזיר לא לומדים את פירוש המפרש.

מסלול א' - נבחנים על פי' התוס' ללא המשא ומתן שבהם, כלומר לא כולל תוס' המביאים קושיות.

מסלול ב' - נבחנים על כל דברי התוס' בשלימות, כולל חלק הקושיות.

אחד הבחורים שנשאר באותו ערב בישיבה, שמע שהטלפון במשרד מצלצל ללא הרף. הוא חשש שמא קרה משהו, וכיון שדלת המשרד היתה נעולה, השתחל לשם דרך החלון והרים את השפופרת...

מעשה מופלא שהתרחש בישיבת חברון לפני יובל שנים

הישיבה שבבוא יומם ישתתפו בני הישיבה בהלווייתם. העסקה היתה נראית להנהלת הישיבה, ובני הזוג אכן החלו לעבוד בנקיון בחדרי הפנימייה ובבית המדרש.

ערב אחד התקיימה חתונה לבנו של אחד מראשי הישיבה, ומרבית הבחורים נסעו להשתתף בה, שלא לדבר על צוות הר"מים שכולם נכחו בשמחה. והנה, אחד הבחורים המעטים שנשאר

הרה"ג רבי שלמה שטרן סיפר לנו מעשה מופלא שהתרחש בישיבת חברון לפני יובל שנים.

יום אחד התדפקו בני זוג מבוגרים, עולים חדשים, על דלת הנהלת הישיבה, בתקופתו של מרן הגר"י סרנא זצ"ל. בני הזוג היה ערירים, ולא זכו לילדים, וכשנשאלו לרצונם, השיבו שהם רוצים לעסוק בנקיון הישיבה, וכשכר על זה תבטיח להם הנהלת

ומה היה הסוף? - האשה שהיתה בחדר - המתים בבית החולים, והכל היו בטוחים שנפחה את נשמתה, החלה לזוז... וגילתה סימני -חיים... מיד השיבוה למחלקת טיפול נמרץ, והחלו שוב בנסיגות החיאה. כך במשך כמה שעות, עד שהיא נפטרה 'באמת'... בינתיים חזרו כל הבחורים מהחתונה, והספיקו להשתתף בהלוויה, כפי ההסכם.

כי כשהקב"ה רוצה שהבחורים ילכו את האשה, הכל מסתדר... (קול ברמה - בטאונה של רמת אלחנן בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

בישיבה שומע שהטלפון במשרד מצלצל כל העת ללא הפסקה. הדבר גרם לו לחשוד שאולי קרה משהו, וכיון שדלת המשרד היתה נעולה, השתחל הבחור למשרד דרך החלון והרים את השפופרת. על הקו היה בעלה של האשה, שהודיע בצער שרעייתו נפטרה, והתכונן הוא שהלוייתה תיערך עוד הלילה, ועל פי ההסכם בינם להנהלת הישיבה, הבחורים צריכים להשתתף בהלוויה.

הבחור היה המום, והודיע לבעל שהישיבה ריקה, ומרבית הבחורים נסעו לחתונה. גם הבעל נכנס להלם, אבל הבין שאין הרבה מה לעשות...

חדש בקו השיעורים של 'דרשו'

שיעורים לפי סדר הדף היומי הירושלמי מפי מיטב מגידי השיעורים
בעברית ובאידיש 0772222666 שלוחה 8

הסיפור היומי

ציפיתי לפגוש אדם שבור ומדוכדך, אך לתדהמתי פגשתי אדם שמח ומאושר. בתחילה חשבתי שזו רק הצגה, אבל בהמשך נוכחתי שזה אמיתי! מדובר ביהודי שבכוחות לא לו מתגבר על הכל "ומחזיק את הראש" - כהגדרתו...

סיפורו המפעים של אחד מאלה שלא נכנעו

הפולנית בייליץ ממנה הגיע. רבי פנחס היה הרבי שלי! ממנו קיבלתי את החינוך 'להחזיק את הראש' מעל המים, ובכל מצב, ולו קשה ככל שיהיה - להתבונן מה רוצה ממני הבורא יתברך כעת.

הוא הגיע משם... הוא היה שייך ל'פלטפורמה' אחרת, של 'אלה שלא נכנעו', הוא בעצמו 'החזיק שם את הראש' גם במצבים שרבים לא היו מסוגלים לכך כלל.

פעם סיפר כיצד דחפו אותם הנאצים ימ"ש ברכבת להובלת בהמות. לא היה מקום לזוז, כמעט לא היה שייך לנשום. המחנק היה בלתי נסבל. מטרתם המוצהרת של חיות הטרף הייתה למחוק מהעם הנבחר צורת אנוש. הם דחפו כמות גדולה של אנשים בקרון צפוף עד אימה דרך ארוכה ומתישה: שלוש יממות - יום וליל. הדוחק והמחנק האיזמים, בנוסף לרעב, לצמא ולסירחון הנורא גרמו לחלק מנוסעי הקרון לנפוח את נשמתם תוך כדי נסיעה. גופותיהם הפכו לספסלים עבור אלו שעדיין פעם ליבם בקרבם. נוסף לכך, הרשעים יעדו את מרכז הקרון לבית הכיסא, כמובן ללא מחיצות ופרטיות מינימלית, שכן בהמות לא זקוקות ליותר מכך.

בין כל צללי האדם עמד ר' פנחס וגם שם, בגיא צלמות, הוא זכר את משנת חייו: "מידארף האלטען קאפ" - צריך 'להחזיק ראש' בכל מצב ולחשוב מה הבורא יתברך רוצה ממני כעת. משכך,

פגשתי בו באקראי, יהודי תושב קנדה לשעבר. בעקיפין שמעתי מידידו שהוא סוחר כמה "פקלאות" וחייב לא פשוטים: כמה מבני משפחתו אינם בקו הבריאות רח"ל, ובבית בנים ובנות שהגיעו מזמן לפרקם ועדיין ממתנים. בנוסף, הפסיד לאחרונה סכום כסף עתק ונשאר בערום ובחוסר כל, ולקינח: כמה אתגרים עם ילדים שלא הולכים בדיוק בדרך הסלולה... "מכף רגל ועד ראש אין בו מתום" - הכל מסובך וכואב.

ציפיתי לפגוש אדם שבור וממורמר, מדוכדך ועצוב. לתדהמתי פגשתי אדם שמח ומאושר. בתחילה חשבתי שהבעת פניו הינה מן השפה ולחוץ ותו לא. אך לאחר שהפלגנו בדברים במשך שעה ארוכה ראיתי שמדובר בבן עליה של ממש, יהודי שבכוחות לא לו מתגבר על מצוקותיו "ומחזיק את הראש" - כהגדרתו.

הוא הוציא מתוך כיס חליפתו פתק וכך הוא קרא משם: "חובה על האדם לבטל את ערך מצוקותיו אשר יציקו את לבבו, לחזק את דעתו ולבטל את הגלים אשר יעלו על ראשו, ובהסירו רגשותיו לא ירגיש ויקבל שכר על הפרישה" - לשון הזהב של מרן ה"חזון איש" זצ"ל באיגרותיו.

שמעת על רבי פנחס בייליצער? שח לי אותו יהודי. רבי פנחס נישטאט מטורנטו זצ"ל, שכונה 'בייליצער' על שם העיירה

החלטה זו לימים התבררה כמצילת חיים: מידי פעם במחנות ההשמדה קראו למסדר התעללות בתושבי המחנה, "בידור" קראו לזה הנאצים ימ"ש. הם קראו באופן אקראי למשתתפים מתוך הקהל והתעללו בהם עד מות בפני כולם. כל בני המחנה התבקשו לעמוד במסדר זה לצד זה בכמה שורות. מהשורה הראשונה, זו שקרובה לנאצים, ברחו כולם כמפני אש. כך גם ר' פנחס אשר תפס מקום בשורה השנייה.

לפתע, שני החברים שהיו לצדו דחפו אותו החוצה לשורה הראשונה, ויהודי אחר שעמד לפני כן בשורה הראשונה ממנה כולם כה פחדו, נדחף תחתיו בעזרתם לשורה השנייה. ר' פנחס החזיק ראש, זכר את החלטתו ולא ניסה לעשות דבר.

והנה הנאצי החליט הפעם לספור את האנשים כשכל עשירי, קודש לעלות על מזבח התעללות, הנאצי החל לספור ור' פנחס בשורה הראשונה היה מספר שבע - וחייני ניצלו. היהודי בשורה השנייה שהחליף את מקום עמדו של ר' פנחס בדיוק היה במקום בו הושלמה עשיריה נוספת. אותו אדם נקרא להתעללות ממנה לא שב בחיים, הי"ד.

ר' פנחס 'החזיק ראש' גם מיד עם סיום המלחמה, כשהאמריקאים זרקו אוכל, ר' פנחס ניסה להניע את חברו מלאכול, כדי שלא ימות מהאוכל שהגיע בבת אחת, בהתחננו שייתן לו מעט אוכל - ובכך ניסה להציל את חיי חברו. מיד עם השחרור כשר' פנחס היה מוטל בחוסר אונים ובאפיסת כוחות פיזית ונפשית, אסף כוחות וצרף מניין יהודים ליד הקרמטוריום, התנורים העשנים, ואמר בפניהם קדיש על אלפי הנשמות שנספו שם ועלו על המוקד על קדושת השם.

ר' פנחס היה דוגמה חיה לבני משפחתו ותושבי עירו, להם קרא בכל מצב: "מידארף האלטען קאפ" - צריך להחזיק תמיד ראש! גם בעת שמחה עורר את נכדיו 'לא לאבד את הראש', לשים לב ולדאוג לעניים ולאורחים.

כך מספר רבי משה קנר שליט"א מטורנטו, שר' פנחס לימד אותם בכל מעמד ובכל עת 'להחזיק ראש' ולראות מה כעת רוצה הקב"ה: "עוד חקוקה בזיכרוני הוראה של ר' פנחס, אמירה חדה ונוקבת: היה זה כשהכנסתי את בני בבריתו של אאע"ה רגע לפני הברית, ניגש אלי ר' פנחס ולחש באזני: "משה, אל תשכח למה אתה עומד כאן..." ר' פנחס במבטו החודר ראה אב צעיר נבוך בהלכות "כיבודים": מה לתת למי... וניגש אלי ורמז לי בנוסח קאצק: "אל תעסוק בשטויות כעת, זכור את תפקידך כאן... היודע אתה שהנך עומד להכניס בן בבריתו של אאע"ה ומה משמעות רגע זה?! השאר הבל..."

כי יהודי צריך תמיד 'להחזיק ראש'.

(גיליון התחזקות באמונה וביטחון במשנת ה'זרע שמשון')

החליט ר' פנחס במסירות נפש בלתי ניתנת לתיאור כי רצון השי"ת ממנו הוא להישאר על עמדו ללא תזוזה: הן אם ידחוק את שלד האדם שלידי הוא יכול בקלות לגרום לו לסיים את חייו, חלילה. בהמשך הדרך, כשהתפנה מעט מקום בעקבות אלו שקרסו ונפחו את נשמתם, הבין כי אם ידרוך או חלילה ישב על הגופות יהא זה זלזול בכבוד המת. גם בשירותים המאולתרים והמבזים הללו הוא לא השתמש, כדי לא לתת לחיה הנאצית את ההרגשה כי הצליחה להפוך את בני העם הנבחר לחיות השדה, כבהמות נדמו ח"ו, ר' פנחס לא היה מוכן להידמות לבהמה ויהי מה.

אפילו כשיהודי נקלע ח"ו לתנאים סביבתיים של 'בהמה', זה נראה אחרת לגמרי. אפילו בהמותיו של היהודי שונות מבהמות הגוי, שהרי בהמותיהן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם. על פי יסוד זה מסביר רבינו ה'זרע שמשון' את הסימן שאליעזר עשה לגבי השידוך של רבקה באמצעות בהמותיו - הגמלים, וזו לשונו: "יש לתת טעם טוב למה אליעזר עשה הסימן בנערה והגמלים. דאיאת במדרש ופירשו בעל מתנות כהונה, דהגמלים של אברהם אף ללא זמם לא רעו בשדות זרים כחמורו של ר' פנחס בן יאיר, ואמר העבד בעצמו: הואיל ובהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן א"כ באלו הגמלים ודאי לא תבוא תקלה, ואם לא תהיה האשה ראויה ליצחק לא ישתו הגמלים ממנו, ולכן אמר הכתוב: 'ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב', שבוודאי היה בטוח שתהיה אשה הוגנת ליצחק".

ר' פנחס 'החזיק את הראש' בכל מצב, ניסה לחשוב מה רוצה ממנו הבורא ית' כעת. כך כשפרצה המלחמה והגיעו ימי רעב לעולם, וכפי שהעידו ידידיו שם באמרם: "אין לכם מושג איזה רעב מדובר! רעב מתמשך של ימים ושבעות", הוא סיפר כי אביו ר' מנחם מנדל ז"ל נהג להעיר גם בגטו אותו ואת אחיו לפנות בוקר ללמוד תורה אך אמו ביקשה מאבא אנא אל תעיר אותם כך יהיה להם פחות שעות לסבול מתחושת הרעב הבלתי נסבל. שם בגטו היה מתנגן לו קול לימוד התורה הערב של ר' פינטשע במתיקות שאין לשער. כל ימיו הוא ציין בערגה את סוגיית "קתא דמגלא" במסכת ב"מ. את מתיקותה של הסוגיא ר' פנחס זכר מזמני העמל בתורה מתוך הדחק והרעב שם בגטו.

בעת גירוש היהודים מהגטו למחנות השמדה ר"ל - החליט ר' פינחס 'להחזיק ראש' ולהרימו גם מעל הלהבות, וקיבל ע"ע לא לנסות לשפר את מצבו ויהי מה: איך שהקב"ה נוהג איתי זה טוב! בכל מצב עמדו לנגד עיניו דברי חובות הלבבות בשער הבחינה: "וכאשר יתברר לך זה, תפקוד עצמך בכל תנועה שתנוע, ותזכור הקשר אשר קשרך הבורא בו, והתבושש ממנו תמיד, ותירא אותו, ותימסר לדינו, ותרצה בגזרותיו, תגיע אל רצונו ותהיה אחרינתך לטוב. כמו שאמר הכתוב: "והבוטח בה' חסד יסובבנו".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"אמרתי לו: רבי! זה לא תכל'ס. אתה קורע את הגרון, 'שורף' זמן, ולראש שלי זה ממילא לא נכנס. גם אם נלמד עוד שנתיים, תלמיד - חכם כבר לא ייצא ממני!... שנינו שתקנו, ואני התחלתי לבכות..."

"רב פרידא של דורנו" - סיפור מרטיט ליומא דהילולא של האדמו"ר רבי יענקל'ה מפשעווארסק זצ"ל, כ"ז בחשוון

זורק לו את ה"גט" ישר לתוך הפרצוף! שנינו שתקנו ואני התחלתי לבכות.

רבי יענקל'ה הרים את ראשו. וכשרבי שאל משחזר זאת - כמעט 65 שנה אחרי - גרונו נשנק מדמעות. וכך אמר לי: חלילה! חלילה! אמשיך ללמוד אתך. נלמד עוד ועוד ובסוף תגדל 'קאטשק עלע' (ברוונן, ביטוי-חיבה באידיש). תוכל ללכת. תוכל לרוץ. תוכל לשחות. תוכל לעשות הכל - גם אם לא בשלימות. אבל להתפלל ולשיר תוכל יותר ממני!

המשפט האחרון נסך בי עידוד, החדיר בי אוויר צח, אז שאלתי: האם גם ללמוד אוכל יותר ממך?! הוא דפק על השולחן ואמר: "אם תכניס כל-כך הרבה כח כפי שאני הכנסתי - תוכל גם ללמוד יותר ממני! רק צריך לרצות!"

ראיתי שזו לא בדיחה. הרגשתי שאני מצוי בעיצומו של רגע נדיר של השראת השכינה. פשוט חדר לי חשמל דרך הגוף! הוא המשיך ללמוד איתי. ומאז - הראש נפתח לי קצת. התחלתי להבין את הגמרא. את הרש"י וגם את התוספות! זה מה שגרם לי להיות אדוק לרבי - רבי יענקל'ה. גם לאחר נישואי המשכתי ללכת לשיעורים שלו..."

עד כאן מה שסיפר רבי שאול על עצמו, ואנו נוסיף ונספר עליו: עד אחרית ימיו היתה הנאתו נעוצה בלומד'עס ישיבתית. פעמים רבות מסר שיעורים בכללים חשובים - אותם החזיק בממונו - כאשר היה מניח בפני הלומדים חקירות וסתירות מרתקות ומנתח זאת יחד עמם. הוא היה מקדים לפני התפילה, ומאזין לסוף שיעור הדף-היומי ב'קהל חסידים' אשר בשערי-חסד. תמיד היה לו מה להוסיף ולהתפלפל! בכל שמחה משפחתית כשהיה אומר דרשות, הן היו בחזקת "חבורות". לא פעם היה "זורק" סברות חזקות, שאחר כך מצאת שכיוון בהם לגדולי האחרונים, לרבי עקיבא אייגר, ל'קצות', ל'נתיבות' ולאחרים! אף הוא אמר על עצמו, שכשלא חש בטוב, והיה שוקע בלימוד, מיד היה חוזר לעצמו!

מי היה מאמין שאל כל זאת הגיע בזכות "רב פרידא" של דורנו (רב פרידא לימד את תלמידו 400 פעם ועוד 400 פעם כמובא בגמרא בעירובין נד:). שלא התיימש וניסה שוב ושוב לפתוח את ראשו של הבחור הצעיר - עד שהצליח!

(איש לרעהו חיי שרה תשע"ח)

את המעשה דלהלן, סיפר בערוב ימיו הרב החסיד רבי שאול ב"ר אהרן בעער זכרונו לברכה, באוזני אחד מידידיו, שרשם זאת בשעתו לבקשתו, והוא מובא כאן בקיצור נמרץ ובשינויי עריכה מינימליים.

נולדתי כשלוש שנים לפני פרוץ מלחמת העולם השניה. [בשנת 1939 למניינם] נזרקנו מפולין. נשלחנו לסיביר למשך שנה וחצי, ובהמשך שהינו באוזבקיסטן עוד ארבע וחצי שנים. המלחמה הסתיימה וחזרנו לקראקא, פולין. חיינו שם שלוש שנים, ואז הגיע לשם האדמו"ר רבי איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל. אבא שלי הגיע ממשפחה בה היו לפני המלחמה 70 נפש, והוא נותר לבד, שבור ורצוף. אני הייתי בן יחיד, ילד בן 10. רבי איציק'ל הפך להיות אבא של אבא שלי. מקראקא עקרנו לפריז, גם רבי איציק'ל עבר לשם. בפריז הסתובבתי בחוסר מעש - ואני כבר הייתי אחרי בר-מצוה. ביקש רבי איציק'ל מחתנו רבי יענקל'ה שילמד איתי תורה.

רבי יענקל'ה התחיל ללמוד אתי, אך מיד ראה שעשה "מקח טעות". לא בגלל שלא למדתי, אלא בגלל שהיה לי "אָשוּוּעֶר קאפ - פֿארשטאפט אַינגאַנצן". איך מתרגמים את זה לעברית? - ראש כבד. סתום לגמרי. אבל לרבי יענקל'ה היה המון סבלנות. למרות זאת, הצליח להחדיר לי את הלימוד "אזוי ווי אַרבעס אין וואנט" [כמו שחומוס נדבק לקיר, פתגם באידיש שבא לתאר שני דברים שלא מתחברים יחדיו]. הוא הסביר לי שוב ושוב, אבל הראש לא תפס. עד כדי כך הגיע המצב שהשכנים התקשו להירדם, מחמת שהוא כל כך התאמץ והרים את קולו לנסות להסביר לי שוב ושוב, ושוב...

התביישתי. הוא התאמץ שעה. שעה וחצי. שעתיים. ולי לא נכנס כלום לראש. אמרתי לו: רבי! זה לא תכל'ס, אתה קורע את הגרון, "שורף" שעה ומחצה בה אינך לומד כלום - ולראש שלי זה בין כה וכה לא נכנס. גם אם נלמד עוד שנה או שנתיים, תלמיד-חכם כבר לא יצא ממני. אולי אדע כמה דפי גמרא... אז אהיה סנדלר או חייט. אהיה שומר שבת. ומה שיהיה - יהיה!

בתגובה הוריד את ראשו למשך כמה דקות. הדקות השקטות היו ארוכות. ארוכות מאוד. עכשיו הרגשתי עוד יותר רע. חשבתי לעצמי: הרי הוא "קורע את עצמו" כדי ללמוד אתי, ואני פתאום

נדרים דף כז

כיצד הציל 'הרוקה' את יהודי עירו מגירוש?

או שעכבו נהר

ענהו רבי אלעזר: זהו התנאי שלי להסכם שביקש המלך. אני לא ביקשתי הסכם כזה, כל כולו הגיע על פי רצון המלך". המלך שמע את דבריו, התרכך ואמר: "הנני מסכים לעשות כדברך, אבל דע לך, שאם תוך שלושה ימים לא יסורו הדגים, יעזבו היהודים את כל ממלכת הולנד לצמיתות". למחרת עם שחר הוצבו ברחובות העיר חביות גדולות מלאות יין, והעיר אמסטרדם צהלה ושמחה בטוב לב ובמשתה. השמחה גאתה עד השחקים, עד שלא היתה זכורה שמחת פורים באמסטרדם כאותה שמחת פורים. לקראת ערב, בשעת סעודת היום, הגיע שליח מבית המלך לביתו של ר' אלעזר, והודיע לו שכל הדגים נסוגו מן הנהר, והעיר ניצלה. חביבה מצוה בשעתה, ושומר מצוה לא ידע דבר רע, כמו שכתוב: "שומר מצוה שומר נפשו" (משלי י"ט, ט"ז) - שומר מצוה שלא יעזבנה, שומר נפשו מן המיתה. (אריה שאג חנוכה)

בימי רבי אלעזר הרוקה זצ"ל מאמסטרדם בעל "מעשה רוקח" ארע מאורע נורא - העיר אמסטרדם ישבה על שפת נהר גדול, וסכר מים אדיר ממדים הגן עליה מפני שיטפונות. באחת השנים ביום תענית אסתר צפו על פני המים רבבות דגים, שבראשם היו כמין קרניים חזקת, ובאמצעותן הם החלו לדפוק על הסכר בעצמה כזו, עד שנראה היה שבתוך זמן מועט הוא יקרוס וכל העיר תשטף בימי הנהר. שלח המלך לקרוא לרב הקדוש והזהירו, שאם לא יסורו הדגים מהנהר יוציא המלך כתב גרוש לכל היהודים. ענה לו רבי אלעזר: "בכוחי לקבל על עצמי את המשימה להסיר את הדגים מן הסכר, אלא שיש לי תנאי אחד - על המלך לממן מקופת הממלכה יין לרוב עבור יום הפורים שיחול למחרת, והיהודים ישתו כמות נפשם ללא מעצור". זעם המלך למשמע הבקשה וקרא: "מורד במלכות אתה! אני מבקשך להתפלל ולצום, ואתה מבקש ממני לתת לבני עמך להשתכר ביין המלך על חשבון קופת הממלכה?!".

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם מברכים על מצוה מדאורייתא כשמקיימים אותה מספק?

מסופק אם כבר קיים את המצוה - יש אומרים, שבאופן זה יש 'חזקה' שלא קיים את המצוה, ולפעמים יש גם 'רגליים לדבר' שלא קיים את המצוה, שהרי אילו קיימה היה זוכר זאת, ולכן יש לברך עליה למרות שמקיימה רק מספק; ויש אומרים, שאף באופן זה אין לברך, וכן הלכה.

[משנ"ב סז, א; בו"מ דרשו, 1-3]

כל מצוה דאורייתא שספק לאדם אם הוא חייב לקיימה, כגון מצוה שחובה לקיימה ביום ולא קיימה עד בין השמשות, שהוא ספק יום ספק לילה; או אדם שיש ספק לגביו אם הוא חייב כלל בקיום מצוה זו - חובה עליו לעשותה, כיון ש'ספקא דאורייתא לחומרא', אך לא יברך עליה. ואם חובת קיום המצוה מוטלת עליו בוודאות, אלא שהוא

באילו אופנים ניתן לקיים את מצות זכירת יציאת מצרים?

והוסיפו חז"ל ותיקנו ברכה שיש בה הזכרת יציאת מצרים - 'אמת ויציב' בשחרית, ("ממצרים גאלתנו..."), ו'אמת ואמונה' בערבית, ("כל בכורי מצרים... ויוצא את עמו ישראל מתוכם"). ונחלקו חכמי זמננו, אם יוצא ידי חובת זכירת יציאת מצרים באמירה בלבד, ללא כוונת הלב.

[משנ"ב סז, ג; בו"מ דרשו, 4-7; וראה ביה"ל סו, ה, ד"ה ואלו]

מצוה מדאורייתא להזכיר את יציאת מצרים בכל יום ובכל לילה. מעיקרה של המצוה ניתן לקיימה במשך כל היום והלילה, באמירת פסוק או הלכה שנוכרת בהם יציאת מצרים, או אף באמירה: "ה' הוציאנו ממצרים". אולם, חכמינו ז"ל תיקנו לקיימה לכתחילה בזמן קריאת שמע, באמירת הפסוק "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם..." שבסוף הפרשה השלישית של קריאת שמע.

מי שמסופק אם קרא קריאת שמע - האם ישוב לקוראה עם ברכותיה?

שמע עם ברכותיה. ואם מסופק רק ביחס לחלק מהברכות שלפניה, יברך רק חלק זה שמסופק לגביו. ואם יודע שבירך לפחות חלק מהברכות שלאחריה, יש אומרים שאינו צריך לקרוא שוב ולברך את הברכות שלפניה, כיון שיש להניח שקודם לכן בירך את הברכות שלפניה וקרא קריאת שמע כדיון. וראה עוד במקורות.

[שו"ע סז, א, משנ"ב ג-ד, וביה"ל ד"ה ספק; וראה עוד משנ"ב ג]

כאשר תיקנו חכמינו ז"ל את ברכות קריאת שמע, הן של שחרית והן של ערבית, כללו בתקנתם שהמסופק אם קרא קריאת שמע ובירך את ברכותיה - יאמר אף את ברכותיה; (ויש שפקפקו בכך). הלכה זו אמורה למעשה רק כאשר מסופק הן לגבי אמירת הפסוק הראשון של קריאת שמע, 'שמע ישראל', והן ביחס לאמירת הברכות שלפניה, שאז עליו לשוב ולקרוא את כל קריאת

* חכמינו ז"ל תיקנו להזכיר בברכת 'אמת ויציב' ארבעה ענינים: מלכות ה', יציאת מצרים, קריעת ים סוף, ומכת בכורות. ויש מהראשונים שנראה מדבריו שאם דילג בטעות על אחד מענינים אלו עליו לשוב ולומר את הברכה.

* מי שהתחיל את תפילתו לפני תפילת הציבור, והגיע למילים "שירה חדשה שבחו גאולים..." כאשר החזן טרם אמר קדיש ו'ברכו' - ימתין לפני אמירת 'שירה חדשה' כדי לענות לקדיש, לקדושה ולברכו.

* יש אומרים, שמותר להפסיק בדיבור 'בין גאולה לתפילה' על מנת לענות ל'דבר שבקדושה', כגון 'אמן יהא שמיה רבה' וקדושה; אך אין הלכה כמותם. ובשבת, מותר לענות לדבר שבקדושה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

איזה דין תלוי בקיומו של גמ"ח להשאלת תפילין?

להעדיף את רכישתן על פני רכישת המזוזה. ואם יש באפשרותו לשאול תפילין מגמ"ח, ולהשתמש בהם עד שיתאפשר לו לרכוש תפילין, ישאל את התפילין מהגמ"ח, וירכוש מזוזה. ואם קיים ספק לגבי אפשרות השאלה מהגמ"ח - נחלקו הפוסקים אם יקדים את רכישת המזוזה.

[שו"ע לט, יב, ומשנ"ב לז; ביאורים ומוספים דרשו, 32 ו-34]

מי שאין ברשותו תפילין ולא מזוזה, ואין באפשרותו לרכוש את שניהם, ירכוש תפילין, משום שקדושתן גדולה משל המזוזה, וכן משום שהן מלבוש לגוף האדם עצמו, וחובתן מוטלת על האדם באשר הוא, ואילו המזוזה קבועה בפתח הבית, ואינה חובה אלא על מי שיש בית בבעלותו. ויש אומרים, שאף במקרה שיש באפשרותו לרכוש רק תפילין של יד, או רק תפילין של ראש, יש

הלוח היומי

כ"ז בחשוון | רבי מנחם מנדל ב"ר יצחק פרץ כשר זצ"ל, ר"י שפת אמת ובעל תורה שלמה, שו"ת דברי מנחם ועוד ספרים רבים

לשיטת רבי אליעזר, ביום זה בשנת אלף תרנ"ח, יבשה הארץ אחר המבול בשנת שש מאות ואחת לחיי נח. יום זה הוא יו"ט במגילת תענית, על ששבה הסולת לעלות על המזבח, מפני שהיו צדוקים אוכלים מנחת בהמה.. עד שהוכיחם רבן יוחנן בן זכאי...

יארצייט:

- תנ"ז: רבי דוד ב"ר אריה לייב זצ"ל, אב"ד לידא, מגנצא ואמסטרדם. בעל עיר דוד, עיר מקלט ושרביט הזהב.
- תפ"ב: רבי משה יקותיאל ב"ר אביגדור קויפמן כ"ץ זצ"ל, בעל לחם הפנים.
- תרצ"א: רבי לייבוש מרדכי ב"ר משה זצ"ל, משינאווא.
- תש"א: רבי דוד ב"ר שלום יוסף פרידמן הי"ד, האדמו"ר משפיקוב ורבה של פלוישט.
- תשמ"ד: רבי מנחם מנדל ב"ר יצחק פרץ כשר זצ"ל, ר"י שפת אמת ובעל תורה שלמה, שו"ת דברי מנחם ועוד ספרים רבים.
- תשנ"ט: רבי יעקב ב"ר דוד יצחק לייזער מאנטוורפן זצ"ל, האדמו"ר מפשעווארסק ובעל זכות אבות ועוד.
- תשע"ב: רבי מנחם מנדל ב"ר בנימין מנדלזון זצ"ל, רבה של קוממיות, מייסד "תורה ויהדות לעם" ונשיא קרן השביעית.

התחזקות יומית

לא שווה לדבר לשון הרע!

הגאון המקובל רבי יום טוב ידיד הלוי (מגדולי רבני ארם צובא וישיבת בית אל) אמר: פעמים רבות, בפה שלי אני משבח לבוראי ומתפלל, מתחנן ומבקש רחמים, איך אוכל חלילה לטנפו בלשון הרע! הרי אם אלכלך את פי, איך בקשותי ישמעו לפני הקב"ה, ומדוע עלי לגרום לעצמי צרה שאינה צריכה!

(ארזי הלבנון (ח-י) עמ' 861)

נזהר בדיבורינו שלא יהיה בהם איסור לשון הרע, ונזכור שמי שלא מדבר לשון הרע, פיו טהור, ותפילותיו מתקבלות לפני הקב"ה

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il